

TARPTAUTINĖJE KONFERENCIJOJE – YPATINGAS DĖMESYS ATLIEKŲ DEGINIMUI

Spauda apie konferenciją / žurnalas „VALSTYBĖ“ 2009 m. lapkritis Nr. 11 (31)

LIETUVOJE ŠILUMOS GAMYBA IŠ ATSINAUJINANČIOS ENERGIJOS IŠTEKLIŲ ŽENGIA PIRMUOSIUS ŽINGSNIUS, O JĖGAINIŲ, SKIRTŲ ENERGIJAI IŠ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ GAMINTI, LAUKIAMA SU SIAUBU AKYSE. KITOKIA PATIRTIMI DALIJASI PAŽANGIOS EUROPOS VALSTYBĖS, KURIŲ ENERGETIKOS SEKTORIAUS ATSTOVAI LANKĖSI VILNIUJE ĮVYKUSIOJE TARPTAUTINĖJE KONFERENCIJOJE „IŠŠŪKIS LIETUVOS ENERGETIKAI: ŠVAISTYTI GALIMYBES AR PASINAUDOTI EUROPOS SĄJUNGOS PATIRTIMI?“

MAŽINA SĄVARTYŲ TERITORIJAS

Anot Vokietijos šilumos ir elektros asociacijos AGFW generalinio direktoriaus Wernerio R. Lutscho (1 pav.), Vokietija pastaruoju metu aktyviai investuoja į jėgaines, kuriose energija gaminama iš komunalinių atliekų. Nuo 2005 m. iki šiandien energijos gamybai sunaudojamų atliekų kiekį ši šalis padidino 12,5 mln. tonų per metus. Šiuo metu Vokietijoje veikia daugiau kaip 67 kogeneracinės jėgainės, šilumos ir elektros gamybai kasmet sunaudojančios daugiau kaip 18 mln. tonų komunalinių atliekų.

„Šis žingsnis leido ne tik sumažinti aplinką teršiančių sąvartynų skaičių, bet ir papildomai sukurti 15 tūkst. naujų darbo vietų“, – teigė W. R. Lutschas. Anot jo, Vokietija nuolat siekia mažinti sąvartynų teritorijas – artimiausiu metu šios šalies šiukšlynuose ketinama uždrausti laidoti neišrūšiuotas komunalines atliekas.

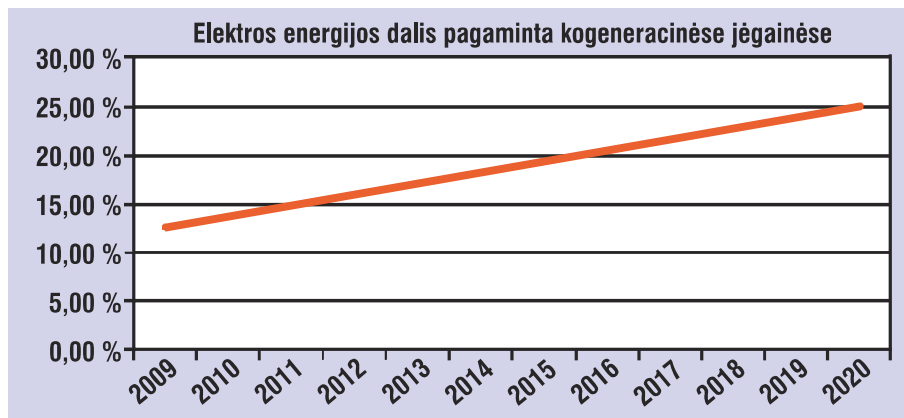
„Iki 2020 m. esame numatę kelis strateginius tikslus, susijusius su atsinaujinančios energijos šaltinių naudojimo plėtra. Planuojame iki 25 proc. padidinti kogeneracinėse elektrinėse gaminamos elektros energijos dalį (2 pav.) ir 40 proc. sumažinti planetai pražūtingą anglies dvideginio emisiją“, – savo pranešime pabrėžė W. R. Lutschas.

SIŪLO APSILANKYTI JĖGAINĖSE

„Komunalinės atliekos priskiriamos atsinaujinančios energijos ištekliams, todėl jų naudojimas šilumos ir elektros gamybai plačiai taikomas visose Europos Sąjungos (ES) valstybėse senbuvėse. Atliekų naudojimas energijos gamybai daugeliu atžvilgių geresnis nei jų kaupimas sąvartynuose“, – teigė

1 pav. Vokietijos šilumos ir elektros asociacijos AGFW generalinio direktoriaus Wernerio R. Lutscho

2 pav. Elektros energijos dalis pagaminta kogeneracinėse jėgainėse Vokietijoje

Tarptautinės centralizuoto šilumos tiekimo, centralizuoto vėsinimo ir kombinuotos šiluminės bei elektros energijos gamybos asociacijos „Euroheat & Power“ viceprezidentas Lauersenas Birgeris (3 pav.).

Anot jo, šiuo metu Europoje veikia daugiau kaip 430 kogeneracinių jėgainių, gaminančių didelį kiekį energijos, centralizuotais tinklais tiekiamos vartotojams. ES direktyva, reglamentuojanti atliekų naudojimą energijos

gamybai, užtikrina griežtą aplinkosaugos reikalavimų laikymąsi.

„Geriausias būdas atsikratyti niekuo nepagrįstos komunalinių atliekų jėgainių baimės – nuvykti į šiuo metu veikiančias jėgaines, gaminančias energiją iš komunalinių atliekų, Kopenhagoje, Malmėje, Vienoje, Stokholme, Paryžiuje ar Osle ir įsitikinti jų naudą šiems miestams bei jų gyventojams“, – sakė L. Birgeris.

3 pav. Tarptautinės centralizuoto šilumos tiekimo, centralizuoto vėsinimo ir kombinuotos šilumos bei elektros energijos gamybos asociacijos „Euroheat & Power“ viceprezidentas Lauenzen Birger

4 pav. Europos Komisijos Energetikos ir transporto direktorato koordinadoras

UŽKIRSTI KELIĄ TARŠAI

Pasak prof. Samuele Furfari (4 pav.), Europos Komisijos Energetikos ir transporto direktorato koordinatoriaus, pagrindinis būdas mažinti teršalus, susidarantiems atliekoms pūvant sąvartynuose, – naudingas atliekų šalinimas jėgainėse. „Komunalinių atliekų pritaikymą energijos gamybai laikome ypač prasminga priemone kovojant su šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis“, – teigė S. Furfari.

Anot Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos prezidento Vytauto Stasiūno, pradėjus šilumą gaminti komunalinių atliekų jėgainėje Vilniuje, ne tik būtų sumažinta tarša, kurią šiuo metu skleidžia termofikacinė elektrinė. Jėgainėje, naudojančioje komunalines atliekas, būtų galima pagaminti apie 10 proc. šiluminės energijos, kurios reikia sostinei, o vasarą tokios jėgainės gaminamos energijos Vilniui visiškai pakaktų.

„Paradoksalu, kad energijos gamybai iki šiol naudojame brangų importuojamą iškastinį kurą, o vertingam ir ne tokiam taršiam kurui – komunalinėms atliekoms – leidžiame supūti sąvartynuose“, – sakė V. Stasiūnas.

Anot jo, Vilniuje pastačius modernią jėgainę, komunalinių atliekų kiekį šalies sąvartynuose galima būtų sumažinti iki penkių kartų. Per metus jėgainėje įmanoma naudingai utilizuoti iki 250 tūkst. tonų komunalinių atliekų, kurios šiandien laidojamos sąvartynuose.

EFEKTYVIAU VARTOTI ENERGIJĄ

Pasak S. Furfari, pagrindiniai ES energetikos politikos tikslai 2020 m. simboliškai susieti su data ir paremti skaičiumi 20.

Planuojama 20 proc. padidinti energijos gamybos dalį, tenkančią atsinaujinančios energijos ištekliams, 20 proc. sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir 20 proc. padidinti energijos vartojimo efektyvumą.

„Betikslis šiluminės energijos švaistymas kelia didžiulį susirūpinimą visose ES šalyse, o ypač – naujosiose. Europoje iš viso turime apie 190 mln. namų – tai pats plačiausias laukas energijai ir jai skiriamoms išlaidoms taupyti (5 pav.)“, – teigė S. Furfari. Pasak jo, švaistymo mastas sunkiai aprėpiamas, o energijos suvartojimo rodikliai senuose ir naujuose ar renovuotuose pastatuose gali skirtis net iki septynių kartų. Neefektyviai šilumą vartojančiuose namuose 1 kv. m šildyti gali prireikti net 200 kWh per sezoną, o moderniuose namuose – vos 30–50 kilovatvalandžių.

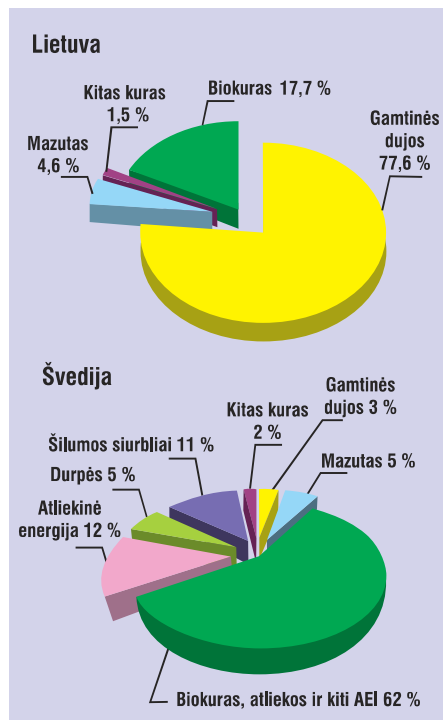
„Akivaizdu, kad šilumos švaistymo mažinimu visų pirma reikia susirūpinti namų savininkams – pradėti reikia nuo namų. Švaistymo problema ypač aktuali Lietuvai, kurioje tik 2 proc. pasenusių daugiabučių iš dalies renovuoti, o visiškai atnaujinti vos keli pavieniai daugiabučiai. Renovacija – pagrindinė išeitis, galinti sumažinti energijos suvartojimą ir šildymo išlaidas“, – įsitikinęs S. Furfari.

BŪTINA UŽTIKRINTI PLĖTRĄ

Konferencijos svečiai daug dėmesio skyrė ir atsinaujinančios energijos išteklių naudojimo plėtrai, planuojamai visose ES šalyse. Nors Lietuvoje biokuras dukart pigesnis už gamtines dujas, šiandien iš vietinio kuro pagaminama vos 18 proc. centralizuotai tiekiamos šiluminės energijos (6 pav.).

5 pav. Gyvenamųjų namų modernizavimas gyventojams leidžia ženkliai sumažinti išlaidas už namo šildymą

6 pav. Centralizuotai tiekiamos šilumos pagamintos iš vietinio biokuro palyginimas Lietuvoje ir Švedijoje

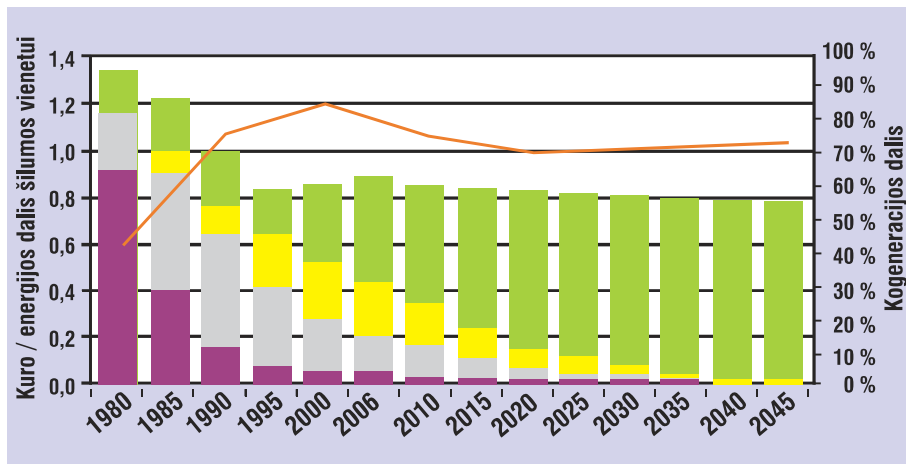
Pavyzdžiu Lietuvos energetikos ūkiui galėtų tapti Švedija, kurioje iš atsinaujinančios energijos šaltinių pagaminama net 80 proc. šilumos (5 pav.). „Tokios šalys kaip Danija ar Švedija iki 2050 m. numato iš viso atsisakyti iškastinio kuro šilumos gamybai (7 pav.). Tokias pat galimybes turi ir Lietuva – jos gamtinės sąlygos panašios į Skandinavijos šalių“, – teigė L. Birgeris.

Biokuro rinkos kūrimosi pradžią Švedijoje lėmė nestabili politinė padėtis naftą išgaujančiose šalyse. 1973 ir 1979 m. tai sukėlė naftos krizę. „Pagrindiniu motyvu pereiti prie atsinaujinančios energijos išteklį tapo šiluminės energijos gamybai naudojamo iškastinio kuro apmokestinimas 1979 metais. Didesni mokesčiai buvo taikomi naftos produktams, mažesni – angliai ir gamtinėms dujoms“, – apie Švedijos patirtį pasakojo šios šalies šilumos tiekėjų asociacijos energetikos politikas Erikas Larssonas (8 pav.).

8 pav. Švedijos šalies šilumos tiekėjų asociacijos vadovas energetikos politikai Erik Larsson

Anot jo, surinkti mokesčiai buvo skirti jėgainių, kurios šilumai ir elektros gamybai naudoja atsinaujinančios energijos išteklius, plėtrai. „1991 m. papildomai įvedus anglies kuro mokestį, gerokai išaugo ir anglies kuro mokestis. Apmokestinus energijos gamybai naudojamą iškastinį kurą, naftos produktus ir anglį keisti biokuru tapo finansiškai naudinga (9 pav.)“, – sakė E. Larssonas.

7 pav. Danijos centralizuoto šilumos tiekimo kuro struktūra (Šaltinis – Heat Plan Denmark)

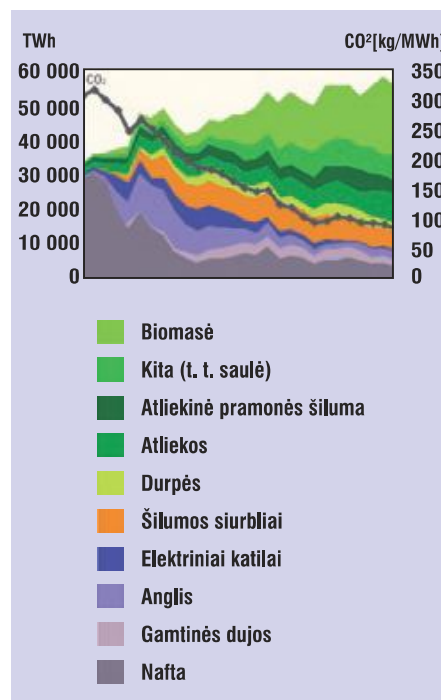
KURIA NAUJAS DARBO VIETAS

Anot Europos biomasės asociacijos AE-BIOM prezidento Heinzo Kopetzo (10 pav.), biokuro rinkos plėtra veikia kaip nepamainomas ekonomikos stiprinimo ramstis kaimo vietovėse. „Kiekviena investicija į biokuro rinkos plėtrą ne tik švarina orą, bet ir kuria naujas darbo vietas, o tai ypač aktualu ES šalių regionuose. 1 mln. eurų dydžio investicija į biokuro rinkos plėtrą sukuria nuo 20 iki 30 naujų darbo vietų“, – sakė H. Kopetzas.

Didinant biokuro naudojimą, naujos darbo vietos kuriamos biokuro rinkimo, transportavimo, gamybos, naujų katilinių statybos, priežiūros ir daugelyje kitų sektorių. „Gyventojams atsiranda papildomų galimybių įsidarbinti, be to, nebereikia importuoti iškastinio kuro. Tai reiškia, kad pinigai nepalieka kaimo ir panaudojami šalies viduje. Toks posūkis sustiprina kiekvienos „žalios“ vietovės ekonomiką ir užtikrina aukštesnį gyvenimo lygį“, – teigė AEBIOM prezidentas.

Anot jo, svarbiausia žinia pinigų skaičiuojantiems žmonėms – biokuras kur kas pigesnis už iškastinį kurą. Biokuro plėtra taip pat leidžia užtikrinti energijos tiekimo patikimumą, nepriklausyti nuo išorinių iškastinio kuro tiekėjų. Be to, atsinaujinančios energijos ištekliai taip pat sėkmingai gali būti taikomi tiek stambiuose ūkiuose ar centralizuoto šildymo sistemose, tiek mažuose, privačiuose namuose.

„Jei per penkerius metus Lietuva energijos gamybos dalį, tenkančią iš biokuro gaminamai šiluminei energijai, nuo dabartinių 18 proc. padidintų iki 50 proc., iš viso būtų sukurta 13 tūkst. naujų darbo vietų“, – skaičiavo H. Kopetzas.

9 pav. Švedijos centralizuoto šilumos tiekimo energijos išteklį struktūra

10 pav. Europos biomasės asociacijos AEBIOM prezidentas Heinz Kopetz

RUGSĖJO 30 D. VILNIUJE VYKUSI TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA „IŠŠŪKIS LIETUVOS ENERGETIKAI: ŠVAISTYTI GALIMYBES AR PASINAUDOTI EUROPOS SĄJUNGOS PATIRTIMĮ?“ SULAUKĖ DAUGIAU KAIP 600 DALYVIŲ, TARP JŲ – IR VADOVAUJANČIŲ EUROPOS SĄJUNGOS BEI LIETUVOS ENERGETIKOS PAREIGŪNŲ, LIETUVOS POLITIKOS, ENERGETIKOS IR VARTOTOJŲ ATSTOVŲ. PIRMAJĄ TOKIO MASTO ENERGETIKOS KONFERENCIJĄ SURENGĖ PASAULIO ENERGETIKOS TARYBOS LIETUVOS KOMITETAS.

TARPTAUTINĖS KONFERENCIJOS
IŠŠŪKIS LIETUVOS ENERGETIKAI: ŠVAISTYTI GALIMYBES AR PASINAUDOTI EUROPOS SĄJUNGOS PATIRTIMĮ?

REZOLIUCIJA 2009 M. RUGSĖJO 30 D., VILNIUS

MES, KONFERENCIJOS DALYVIAI IR SVEČIAI, ATSIŽVELGDAMI Į EUROPOS SĄJUNGOS POLITIKOS TIKSLUS 2020 METAMS – 20 PROC. SUMAŽINTI ŠILTNAMIO EFEKTĄ SUKELIANČIŲ IŠLAKŲ KIEKĮ, 20 PROC. PADIDINTI ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ DALĮ, 20 PROC. DINTI ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMĄ IR UŽTIKRINTI ENERGIJOS TIEKIMO SAUGUMĄ – KONSTATUOJAME, KAD:

LIETUVAI BŪTINA DIDINTI ENERGIJOS BALANSO DALĮ, TENKANČIĄ ATSINAUJINANTIEMS IŠTEKLIAMS, IR SUMAŽINTI PRIKLAUSOMYBĘ NUO MONOPOLINIO IŠKASTINIO IMPORTUOJAMO KURO TIEKIMO; LIETUVOJE YRA DIDELI, TAČIAU DAR MENKAI PANAUDOJAMI ŠIE ATSINAUJINANČIOS ENERGIJOS IŠTEKLIAI: BIOMASĖ, KOMUNALINĖS ATLIEKOS IR VĖJO ENERGIJA; BŪTINA DIVERSIFIKUOTI ENERGIJOS TIEKIMĄ, UŽTIKRINANT VALSTYBĖS ENERGETINĮ SAUGUMĄ; BŪTINA DIDINTI ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMĄ VISOSE ENERGETIKOS SRITYSE, DAUGIAUSIA DĖMESIO SKIRIANT DAUGIABUČIŲ GYVENAMŲJŲ NAMŲ MODERNIZAVIMUI.

KONFERENCIJOS DALYVIAI RAGINA LIETUVOS VALSTYBINES INSTITUCIJAS:

LIETUVOS ŠILUMOS ŪKYJE:

PAŠALINTI VISAS BIUROKRATINES KLIŪTIS, TRUKDANČIUS EFEKTYVIAI NAUDOTI ATSINAUJINANČIOS ENERGIJOS IŠTEKLIUS, IR DIDINTI ENERGETINĘ NEPRIKLAUSOMYBĘ NUO IMPORTUOJAMO IŠKASTINIO KURO, TAIP PAT PAGERINTI IMPORTO IR EKSPORTO BALANSĄ BEI SUKURTI PAPILDOMŲ DARBO VIETŲ; ŠILUMOS GAMYBĄ IŠ ATSINAUJINANČIOS ENERGIJOS IŠTEKLIŲ IKI 2015 M. PADIDINTI IKI 70 PROC., 2020 M. – IKI 85 PROCENTŲ.

LIETUVOS ELEKTROS ŪKYJE:

SUJUNGTI ELEKTROS TINKLUS SU SKANDINAVIJA IR LENKIJA, PRISIJUNGTI PRIE UCTE SINCHRONINIAM DARBUI; TĖSTI UCTE SISTEMAI PRITAIKYTOS VISAGINO ATOMINĖS ELEKTRINĖS PROJEKTO ĮGYVENDINIMĄ; ELEKTROS ENERGIJOS, GAMINAMOS IŠ ATSINAUJINANČIOS ENERGIJOS IŠTEKLIŲ, DALĮ IKI 2020 M. PADIDINTI IKI 15 PROCENTŲ.

LIETUVOS TRANSPORTO SEKTORIJE:

IKI 2012 M. PASIEKTI, KAD BIODEGALAI SUDARYTŲ 10 PROC. VISŲ SUNAUDOJAMŲ DEGALŲ; ĮGYVENDINTI BANDOMĄJĮ PROJEKTĄ ANTROS KARTOS BIODEGALAMS GAMINTI.

AKTYVINTI VISUOMENĖS ŠVIETIMĄ APIE ENERGETIKĄ, ATSINAUJINANČIOS ENERGIJOS IŠTEKLIŲ PANAUDOJIMĄ IR ENERGIJOS TAUPYMĄ.

INICIJUOTI NACIONALINĮ POLITINIŲ PARTIJŲ SUSITARIMĄ DĖL NAUJOS ENERGETIKOS STRATEGIJOS (POLITIKOS).

KONFERENCIJOS DALYVIŲ VARDU
RYMANTAS JUOZAITIS,
PASAULIO ENERGETIKOS TARYBOS LIETUVOS KOMITETO PIRMININKAS